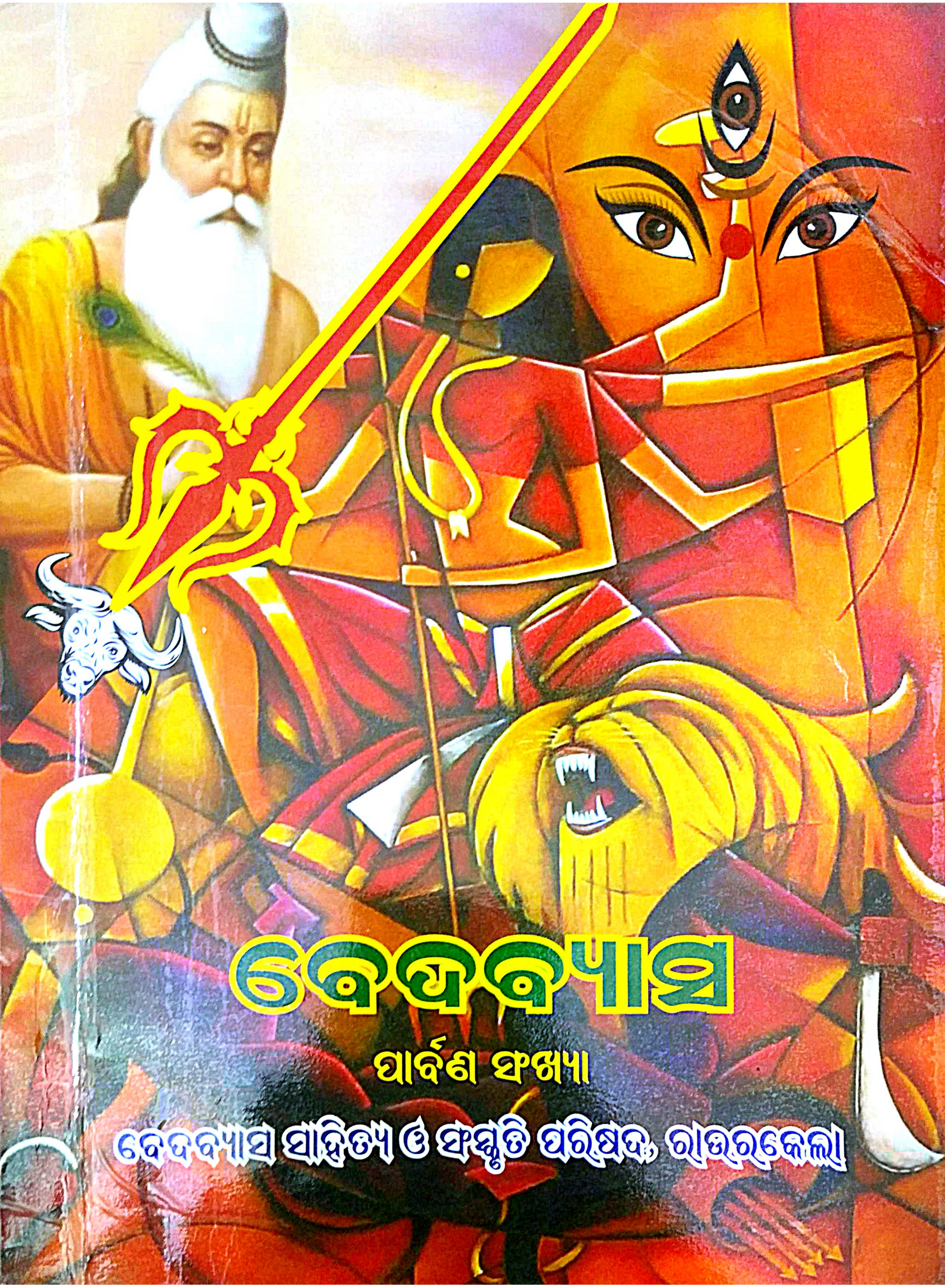

ବେଦବ୍ୟାସ

ପାର୍ବଣ ସଂଖ୍ୟା

ବେଦବ୍ୟାସ ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତି ପରିଷଦ, ରାଉରକେଲା

THE VEDVYAS SAHITYA O SANSKRUTI PARISHAD
ESTD. 2001
Regd. No. : S.G.D. No.-8148/74-2014

ସାହିତ୍ୟାନୁରାଗୀମାନଙ୍କର ଏକ ଅନନ୍ୟ ସାହିତ୍ୟପତ୍ର

ବେଦବ୍ୟାସ

୨୧ତମ ବର୍ଷ ❋ ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂଖ୍ୟା ❋ ପାର୍ବଣ ସଂଖ୍ୟା-୨୦୨୧

ସଂପାଦକ :

ଗୌରାଙ୍ଗ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ

ସଂପାଦନା ମଣ୍ଡଳୀ :

ହରିହର ବେହେରା
ରେବତୀ ବଲ୍ଲଭ ବେହେରା
ସୁଶାନ୍ତ କୁମାର ନାୟକ
ଶଚୀନ୍ଦ୍ର କୁମାର ସ୍ୱାଇଁ
ବିଷ୍ଣୁପ୍ରିୟା ମହାପାତ୍ର
ରମେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ପାତ୍ର

ସମ୍ପର୍କ :

ବେଦବ୍ୟାସସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତି ପରିଷଦ

ପ୍ରତିଷ୍ଠା-୨୦୦୧, ପଞ୍ଜିକୃତ ନଂ-ଏସ୍, ଜି.ଡ଼ି.-୮୧୪୮/୭୪-୨୦୧୪
ସି/୯୨, ସେକ୍ଟର-୨୨, ସାରନଗରୀ, ରାଉରକେଲା-୭୬୯୦୦୭
ଭ୍ରାମ୍ୟଭାଷ : ୯୪୩୮୦୦୨୭୧୬, ୯୫୫୭୪୪୧୧୬୧, ୯୩୪୮୩୯୩୦୩୧
୮୮୯୫୯୮୭୦୭୨, ୯୯୩୭୧୦୬୨୯୪

E-mail : bedabyasa.gaurangadash@gmail.com

ମୁଦ୍ରଣ : ଦାସ ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ

ଉଦିତ୍‌ନଗର, ରାଉରକେଲା-୧୨

ମୋ : ୯୪୩୭୧୦୯୮୯୯

ଟ. ୮୦.୦୦
(ଅଶିଟଙ୍କା ମାତ୍ର)

କ୍ର.ନ.	ବିଷୟ	ସ୍ରଷ୍ଟା	ପୃଷ୍ଠା
ବ୍ୟାସ ପ୍ରବନ୍ଧ			
୧	ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପଥରେ ଜୀବନ	ଭବେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ	୯
୨.	ବାଧିଲା ପ୍ରାଣର ଅନୂଢ଼ା କିଶୋରୀ	ଡ.ଗୋପୀନାଥ ବାଗ୍	୧୨
୩.	'ଅନୁକମ୍ପା'- କବି ଗଙ୍ଗାଧରଙ୍କର ଏକ ଅଭିନବସୃଷ୍ଟି	ଡ. ମନ୍ଦାକିନୀ ମେହେର	୧୫
୪.	ରଜ ମଉଜର ମଉଳା କଥା	ଡକ୍ଟର ଗୌରହରି ରାଉତ(ରୁପକନ୍ଧ)	୧୮
ବ୍ୟାସ ରମ୍ୟରଚନା			
୫.	କାଣକ୍ୟ ନୀତି ଶ୍ଳୋକାଃ, ମାତାବନ୍ଧୁଃ ପିତାସଙ୍ଗୀ	ଡ. ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ତ୍ରିପାଠୀ	୨୧
ବ୍ୟାସ ଗପ			
୬.	ଆଜିର ଶିଶୁ ଗପ ଆମ ଭିତରୁ କିଏ ବଡ଼	ଡକ୍ଟର କୃତ୍ତିବାସ ନାୟକ	୨୭
୭.	ଡମାନ୍ନା	ସୁବ୍ରତ କୁମାର ଦାସ	୨୯
୮.	ନୀଳ ତିମିର ଖେଳ	ଅରବିନ୍ଦ ଧଳ	୩୩
୯.	ପାଉଣା	ପ୍ରଣତି ବେହେରା	୩୭
୧୦.	ମୃତ୍ୟୁଲଗ୍ନ	କାଶୀନାଥ ନନ୍ଦୀ	୩୯
୧୧.	ଜନ୍ ମାର୍କୋନୀଙ୍କ ଡ଼ାଏରୀ	ବିବିଧ ବିଶ୍ୱ	୪୪
୧୨.	ସନା ଯାଦବ ଓରଫ୍ ଯଦୁ	ଗଂଗାଧର ବିଶ୍ୱାଳ	୫୦
୧୩.	ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଦେଶ	ବିକ୍ରମ ଚନ୍ଦ୍ର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ	୫୩
୧୪.	ପାତ୍ର ଅପାତ୍ର	ସ୍ନେହଲତା ନାୟକ	୫୬
୧୫.	ପାଉଁଜି	ସଞ୍ଜୀବ କୁମାର ଭୋଇ	୫୮
୧୬.	ସଇତାନ	କେଶବଚନ୍ଦ୍ର ରାଉତରାୟ	୬୦
୧୭.	ନ ହନ୍ୟତେ	ଜ୍ୟୋସ୍ନା କୁମାରୀ ନାଏକ	୬୪
୧୮.	ନବକଳେବର	ହରପ୍ରିୟା ପରିଡ଼ା	୬୬
ଅନୁବାଦ ଗପ			
୧୯.	ବିଶ୍ରାନ୍ତି	ଡ. କିଶୋର ମହାନ୍ତି	୬୮
ବ୍ୟାସ କବିତା ପ୍ରଥମ ସ୍ତବକ			
୨୦.	ତୁମେ ଗଲା ପରେ	କବିବର ପରିଡ଼ା	୭୨
୨୧.	ପୁଣି ଥରେ ଆସନ୍ତନି !	ଧନଞ୍ଜୟ ସ୍ୱାଇଁ	୭୨
୨୨.	ଅଶ୍ରୁ ଦେଇ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ	ମଦନ ମୋହନ ମିଶ୍ର	୭୩
୨୩.	ତିନୋଟି ଏକପଦୀ	ଡକ୍ଟର ପ୍ରଦୀପ କୁମାର ମିଶ୍ର	୭୩
୨୪.	ଶୀତଋତୁ	ଡ.ହୃଷିକେଶ ମଲ୍ଲିକ	୭୪
୨୫.	ସାଗର ସଂଗମ	ଡକ୍ଟର ହ୍ୟୁସେନ ରବିଗାଂଧି	୭୪
୨୬.	ସମର୍ଥନ	ଅନୀଲ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ	୭୫
୨୭.	ବୋଉ	ପ୍ରଦୀପ କୁମାର ବେହେରା	୭୫
୨୮.	ଶସ୍ୟ	ଭରତ ବେହେରା	୭୬
୨୯.	ମନର ଭାବନା	ଅର୍ପିତା ପ୍ରିୟଦର୍ଶିନୀ	୭୬
୩୦.	ମାଲିକ	ଡ଼.ଜ୍ଞାନେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର	୭୭
୩୧.	ଭାବକନ୍ଧ-୬	ସୌଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ମହାରଣା	୭୭
୩୨.	ସଂକଳ୍ପ	ମୀନକେତନ ପଶାୟତ	୭୮
୩୩.	ଅଯଥା ସମାରୋହ	ଶିଶିର ନାୟକ	୭୯
୩୪.	ଗତକାଲି	ରବି ଶତପଥୀ	୭୯

ବାଧିଲା ପ୍ରାଣର ଅନୂଢ଼ା କିଶୋରୀ

❑ ଡ.ଗୋପୀନାଥ ବାଗ୍

'କୁନିପୁଅ ଓ ନିଷ୍ପାପ ସକାଳ' କବିତା ସଂକଳନର 'ଚିରହରିତ୍ ଦୁଃଖ ମୋର' ଶୀର୍ଷକ କବିତାର ଧାଡ଼ିଟିଏ- "ବାଧିଲା ପ୍ରାଣର ଅନୂଢ଼ା କିଶୋରୀ" । ଏଇ ଧାଡ଼ିଟି କବିଙ୍କ ତମାମ୍ କବିତାକୁ ପ୍ରତୀକିତ କରୁଥିବାରୁ ପ୍ରତେ ହୁଏ । କାରଣ, ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ରଥ ଝଲମଲ୍ ଦୁଃଖର ବିଭୋର ବିନ୍ଧାଣି । ତାଙ୍କ କବିତାରେ ଲୟ ରଖିଲେ ଉପନିଷଦର ସେହି ପକ୍ଷୀଦୁଇଟିର କଥା ସ୍ୱତଃ ମନକୁ ଆସେ । "ଦ୍ୱା ସୁପର୍ଣ୍ଣା ସୟୁଜା ସଖାୟା ସମାନଂ ବୃକ୍ଷଂ ପରିଷସ୍ୱଜାତେ ।" ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ପକ୍ଷୀ । ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷୀ ଖାଏ; ଅନ୍ୟଟି ଖାଏନାହିଁ, ଅନେଇ ରହେ । ଏ ପକ୍ଷୀଦ୍ୱୟ ଜୀବାତ୍ମା ଓ ପରମାତ୍ମାକୁ ସୂଚାଇଥାନ୍ତି । ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣଙ୍କ କବିତାରେ ଏଭଳି ଦୁଇଟି ରୂପ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ । ତେବେ ଉପନିଷଦୀୟ ପରିଚୟକୁ ପରିହାର କରି ଏହା ନୂତନ ରୂପରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ- ଗୋଟିଏ ବେଦାନ୍ତକୁ ପ୍ରାଣ ଓ ଅପରଟି ନିର୍ବିକଳ୍ପ ବିମୁଗ୍ଧ ଜୀବନ ।

ଦୁଃଖ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ କବି ଅତି ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଭାବରେ ଆଙ୍କିଛନ୍ତି ଭରପୂର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଆନ୍ତରିକତାର ସହିତ । ତାଙ୍କର କବିତାର ଚିତ୍ରାଙ୍ଗନରେ କାରୁଣ୍ୟ ଥାଏ, ହୃଦୟକୁ ମନ୍ଥି ପକାଏ । ପେଟ ଭିତରର ଅନ୍ତ ରହିଁ ଉଠିଆସେ କୋହ । ଲାଗେ, ଏଇ ଯେମିତି ପିଣ୍ଡରୁ ପ୍ରାଣ ବାହାରିଯିବ । ସହିବାର ବାଲିବନ୍ଧକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଇ ଲୁହ ଭସେଇନେବ କୁଆଡ଼େ ଯେ କୂଳକିନାରା କିଛି ମିଳିବନି । କିନ୍ତୁ ଜୀବନପ୍ରିୟ କବି ସେମିତି ଘଟିବାକୁ ଦେଇନାହାନ୍ତି । ଅକାତକାତ ଦୁଃଖ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଆଙ୍କିଛନ୍ତି, ତେବେ ତାହାକୁ ସହିବା ଭଳି ଛାତିଟିଏ ବି ବେଶ ସୃଜିଛନ୍ତି । ବେଦନାର ବିପୁଳ ଦିଗନ୍ତ ପାଖରେ ସେ ରଖିଦେଇଛନ୍ତି ବିହ୍ୱଳ ବେଳାଭୂମି । ସେ ଯେଉଁ ମଣିଷକୁ ଟୋଳି ଧରିଛନ୍ତି- ସେ ଯେ ଏକା ମଣିଷ ! ଏଇ ବିପୁଳାଚ ପୃଥ୍ୱୀରେ ଏଇ ମଣିଷ ସତେ ଅବା କୁନିପୁଅଟିଏ । ଆଉ କେତେଦୂର ଏହା ପାଇଁ ନିଷ୍ପାପ ସକାଳ ? ଭାବିଲାବେଳକୁ ମୁଗ୍ଧଚକିତ କରେ ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞ ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ କାନ୍‌ଭାସ୍‌ରେ ଆଖି ଝଲସା ଅରୁଣ ଉଦ୍‌ଭାସ । କବି ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ଅଥଚ ଲୁହ ପିଇ ହସ ଚହଟାଉଥିବାର କବି ।

ଭଲ କବିତା ହେଉଛି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅନୁଭୂତିର ସ୍ୱତଃ ଉଦ୍‌ବେଳନ । କବିତାଟି ଯେକୌଣସି ବିଷୟ ଆଧାରିତ ହୋଇଥାଉନା କାହିଁକି ତହିଁରେ ଯଦି କବିର ଜୀବନ୍ତ ଅନୁଭୂତି ନାହିଁ କିମ୍ବା ତାହା କବିକୁ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିନାହିଁ, ତେବେ ତାହା ହୁଏତ ସୁନ୍ଦର କବିତା ହୋଇପାରେ କିନ୍ତୁ ଭଲ କବିତା ଆଦୌ ହୋଇପାରେନାହିଁ । ଗଭୀର ଚିନ୍ତା କୌଣସି ସାଧାରଣ କଥା ନୁହେଁ । ଚିନ୍ତା କରିବାର ଅଭ୍ୟାସ ଅନୁଭବକୁ ସଂଗଠିତ କରେ, ଆତ୍ମାକୁ ପ୍ରବୋଧିତ କରିଥାଏ । କବି ଗୋପଳକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଏହି ଦିଗଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବଳିଷ୍ଠ ଓ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । 'କୁନିପୁଅ ଓ ନିଷ୍ପାପ ସକାଳ' ପୁସ୍ତକର 'ଉଚ୍ଚାରଣ'ରେ ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି- "୧୯୬୬ ରୁ ୧୯୮୦ ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ଚରମ ଉତ୍କର୍ଷର ପର୍ଯ୍ୟାୟ; ତା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୋ କବିତା ଗୁଡ଼ିକରେ ହତାଶାର ସ୍ୱର ଥିଲା ସ୍ପଷ୍ଟ ।" ଏହାକୁ କବି କାବ୍ୟିକ ବିଡ଼ମ୍ବନା ବୋଲି ଭାବିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏଥିରେ ସମ୍ମତି ରଖିପାରୁନାହିଁ । ମୋ ବିଚାରରେ ଏହା ଆଦୌ ବିଡ଼ମ୍ବନା ନୁହେଁ; ବରଂ ଅବିସମ୍ବାଦିତ । କାରଣ ଜଣେ ସତ୍‌କବି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁଖ ସନ୍ତୋଷାନୁଭବ ଅପେକ୍ଷା ସାର୍ବଜନୀକ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଶବ୍ଦାୟିତ କରିବାରେ ଚରମ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପୋଷଣ କରିଥାଏ । ଷାଠିଏ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଓଡ଼ିଆ କବିତାର ସ୍ୱର ହିଁ ଥିଲା ସେମିତି । ଅସହାୟତା, ନିଃସଂଗତା, ବ୍ୟର୍ଥତା, ହତାଶ ବୋଧ, ବିଚ୍ଛିନ୍ନତା, ନିର୍ଜନତା, ମୃତ୍ୟୁବୋଧ ସର୍ବୋପରି ଆଧୁନିକ ମଣିଷର ଦୟନୀୟ ସ୍ଥିତି କବିତାର ଉପାଦାନ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ଯୁଗ ଆହ୍ୱାନକୁ ଏଡ଼ାଇପାରିନାହାନ୍ତି । ଭଙ୍ଗାରୁଜା ଜୀବନକୁ ସେ ବି ଗୋଟେଇ ନେଇଛନ୍ତି କବିତାରେ । 'ଏକା ମଣିଷ'ରେ ଯେଉଁ ମଣିଷ କଥା କହିଛନ୍ତି ସେ ନିତାନ୍ତ ଅସହାୟ, ଯନ୍ତ୍ରଣାଦଗ୍ଧ, ଅଶାନ୍ତ ମଣିଷ । ସମୟର ତାଡ଼ନାରେ ସେ ଜର୍ଜରିତ । କବିଙ୍କ ଭାଷାରେ-

"ସବୁକିଛି ହାଲ୍‌କା ଏବଂ ମୂଲ୍ୟହୀନ
ଏଠି ଯଦି ଲୁଣିଆ ହାୱାରେ
ମୋ ଆତ୍ମା କରୁଛି

ଓ ମୋର ରକତ ଯହିଁ ଝଟକୁଛି
ସମୟର ନଖ ଓ ଦାନ୍ତରେ ।" (ଏକ୍‌ଲା ମଣିଷ)

'ଏକ୍‌ଲା ମଣିଷ" କବିତା ସଂକଳନର କବିତା ଗୁଡ଼ିକରେ ଆଧୁନିକ ଜୀବନର ବୈକଲ୍ୟ ଫୁଟିଉଠିଛି । କବିଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମଣିଷ ନିତାନ୍ତ ଭାବରେ ଅସହାୟ ଓ ବିବିଧ କାରଣରୁ ସେ ଏକ ଜିଅନ୍ତା ଶବ । ଜୀବନ ଓ ଜଗତ ହୋଇଛି ଅନ୍ତଃସାର ଶୂନ୍ୟ । ଜହ୍ନ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହୋଇଯାଇଛି ଏକାକାର । ସର୍ବତ୍ର ଚାଲିଛି ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର । ମଣିଷର ଯେମିତି ନିସ୍ତାର ନାହିଁ । ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣଙ୍କ କବିତା ପଢ଼ିଲାପରେ ଲାଗେ- କବିତା ଆଦୌ ଆମୋଦର କଥା ନୁହେଁ; ଅସଲରେ ଏହା ଦାୟିତ୍ୱର କଥା... କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧର କଥା । ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଉଛି- ଜୀବନ ଓ ଜଗତର, ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ସମ୍ଭାବନାର, ସମୟ ଓ ସଂଗ୍ରାମର । ଜୀବନ ଓ ଜଗତ ପ୍ରତିବଦ୍ଧ ଶିଳ୍ପୀ ନିଜେ ବଞ୍ଚୁଥିବା ସମୟକୁ ଆତଙ୍କ, ନିଜର ଯାବତୀୟ ଶବ୍ଦ-ଶକ୍ତିକୁ ଅସହାୟ ଓ ପୀଡ଼ିତ ମଣିଷର ସପକ୍ଷରେ ବିନିଯୋଗ କରେ । ତାର ଶବ୍ଦ ହୁଏତ ଭୋକିଲା ମୁଖରେ ଆହାର ଦେଇନପାରେ କିମ୍ବା ନିରାଶ୍ରୟର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଛାତଟିଏ ତୋଳି ଧରିନପାରେ; ତଥାପି ବଞ୍ଚିବା ସକାଶେ ଅବଶ୍ୟ ଶକ୍ତି ସଞ୍ଚୟ କରିଥାଏ, ଜୀବନକୁ ପ୍ରାଣମୟ କରିଥାଏ । ମୁଖା ଭିତରେ ଥିବା ମୁହଁକୁ ଚିହ୍ନିବା ପାଇଁ ଆଖି ଓ ଉପଲବ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଉଡ଼ାଣ ନିଶ୍ଚିତ ଦେଇଥାଏ । ଅଧିକରଣ କବିତାରେ ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି-

ଇଁଟରେଇ ଇଁଟରେଇ ଯେ ଖାଇଲା ତୋର ଧମନୀ
ଭିଡ଼ିନେଲା ଯେ ତୋର ପାଚିଲା କ୍ଷେତର ମାଟି
ଚବ୍ ଚବ୍ ଶୋଷିନେଲା ଯିଏ ତୋରଖରସ୍ରୋତ ନଈର ପାଣି
ତାକୁ ସଲାମ୍ କର
ଆରେ ସଲାମ୍ କର ।

'ଏକ୍‌ଲା ମଣିଷ' କବିତା ସଂକଳନର କବିତାଗୁଡ଼ିକରେ ମଣିଷର କ୍ଳାନ୍ତ ଓ ଦଗ୍ଧୀଭୂତ ଜୀବନକୁ ଚିହ୍ନି ହୁଏ । ସବୁଠି ପରିବ୍ୟାପ୍ତ କାରୁଣ୍ୟ । 'ଆଖି ବନ୍ଦ କଲେ ଶୂନ୍ୟତା । ଆଖି ଖୋଲିଲେ ମେଘ' । ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ଗାଇଛନ୍ତି ଦୁଃଖର ରାଗିଣୀ, ତାପର ସ୍ତୋତ୍ର । ଏତେ କୋହ, ଏତେ ଲୁହ ଭିତରେ କିନ୍ତୁ ସେ ଖୋଜି ଚାଲିଛନ୍ତି ଆନନ୍ଦକୁ । ଲୁହରେ ଭିଜିବା କି ଭିଜେଇବା ନୁହେଁ ବରଂ ଆନନ୍ଦର ଅନ୍ୱେଷଣରେ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବର୍ତ୍ତୁରିବା ହେଉଛି ତାଙ୍କର ଧ୍ୟାନ ଓ ଧ୍ୟେୟ । ଦୁଃଖମନା ଝିଅ' କବିତାରେ ସେ କହିଛନ୍ତି-

ଏମିତି ସମୁଦ୍ର ଅଛି କି ଯାହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିନ୍ଦୁ ପାଣିଫୁଲ ଅଟଇ
ଏମିତି ଆକାଶଟିଏ ଅଛି କି, ଯାହାର ବିନ୍ଦୁ ମେଘପରାଗ ଅଟଇ
ଏମିତି ପୃଥିବୀ ଅଛି କି, ଯାର ପ୍ରତିବିନ୍ଦୁ ରେଣୁ ଆନନ୍ଦ ଅଟଇ

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣଙ୍କ କବିତାର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ମଣିଷ । ତାଙ୍କ କବିତାକୁ ନେଇ ଯେତେଯେତେ ଦୀର୍ଘ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଲେ ବି ଉତ୍ତର କିନ୍ତୁ ଅତି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ - 'ମଣିଷ' । ମଣିଷକୁ, ଜୀବନକୁ ପ୍ରାଣଭରି ଭଲପାଉଥିବା କବି ମଣିଷ ପାଇଁ କାନ୍ଦନ୍ତି, ହସନ୍ତି । ମଣିଷ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାନ୍ତି । ମଣିଷର ଆଗରେ ପଛରେ ଘୂରି ବୁଲନ୍ତି । ମଣିଷକୁ କଥା କହନ୍ତି । ଯେତେ ପ୍ରଶ୍ନ ସବୁଯାକ ମଣିଷ ସକାଶେ । ମଣିଷ ପାଇଁ ହିଁ ସବୁତକ ଉତ୍ତର ।

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ବେଗର କବି । ଗତିର କବି । ଚଳଚଞ୍ଚଳ ଜୀବନର ପ୍ରାଣବାନ୍ କବି । ତାଙ୍କର ବେଗକୁ ଅନୁଭବ କରିହୁଏ 'କେତେ ଦୂର' କବିତା ଗ୍ରନ୍ଥରେ । ଆକାଶ ତ ଅଛି । ସମୁଦ୍ର ବି ଅଛି । ଅଛି ବି ଦିଗ୍‌ବଳୟ । ଦିଗ୍ ବଳୟ ପାଖରେ ଅଟକି ଯିବାକୁ ହୁଏ ସାଧାରଣତଃ କିନ୍ତୁ ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଖି ସେହି ଦିଗ୍‌ବଳୟକୁ ଆବିଷ୍କାର କରେ ଓ ସେହି ସମ୍ଭାର ମଧ୍ୟରେ କବିଟିଏକୁ ଦେଖେ । ତାଙ୍କ ବିଚାରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ କବିଟିଏ । 'କେତେଦୂର' ସଂକଳନର 'କବିରେ' ଶିରୋନାମାରେ ଯାହା ଗ୍ରଥିତ ହୋଇଛି ତାହାକୁ 'ପୁଷ୍ପବନ୍ଧ' ଆଖ୍ୟା ବି ଦିଆଯାଇପାରେ । ଏଥିରେ ଅନେକ ଧାଡ଼ି ମନ୍ତ୍ରବତ୍ ପ୍ରତ୍ୟୟ ହୁଏ । ଜୀବନ ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ କବିଙ୍କ କେତୋଟି ମାନ୍ତିକ ଉଚ୍ଚାରଣ ହେଉଛି:

-ଜୀବନଟା ଭାବାବେଗ ନୁହେଁ ।
-ଜୀବନ ଜୀବନ ଚିଲ୍ଲେଇଲେ କ'ଣ ଫୁଲଟିଏ ଫୁଟିଯାଏ କବି ?
ଫୁଲଟିଏ ଫୁଠେ ଫୁଟିବାର ବେଳେ ।
-ଜୀବନ କେବେ ମୃତ୍ୟୁ ନୁହେଁ, ଜୀବନ କେବେ ଯୁକ୍ତି ନୁହେଁ,
ଜୀବନ ଗୋଟିଏ ମୁଲାୟମ୍ ସକାଳର ଦୂବଗଛଟିଏ ।
- ଜୀବନ ଗୋଟିଏ ବାଳାରୁଣ ଦ୍ୟୁତିଟିଏ ।

- ଜୀବନ ଗୋଟାଏ ଚମତ୍କାର ବଣର କାକଳୀମୟ ହଳଦୀବସନ୍ତଟିଏ ?
-ଜୀବନକୁ ବୁଝିହୁଏ ନାହିଁ ପ୍ରାପ୍ତିରେ ।
- ଜୀବନର ପ୍ରତୀଟି ପୃଷ୍ଠା ଶୁଚିସ୍ନାତ, ଅଶ୍ରୁସଜଳ, ମମତା ଆଧାର ।
- ଜୀବନର ପ୍ରତୀଟି ପୃଷ୍ଠାର ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚିତ ଅଛି, ପରିଣତି ଅଛି, ଆତ୍ମଲିପି ଓ ଆହ୍ୱାନ ଅଛି ।

ଜୀବନକୁ ନେଇ ସଦା ତଲ୍ଲୀନ କବି ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣଙ୍କ ତୃତୀୟ କବିତା ଗ୍ରନ୍ଥ 'କୁନିପୁଅ ଓ ନିଷ୍ପାପ ସକାଳ'ରେ ଜୀବନକୁ ଆଉଟିକେ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏଇ ଜୀବନରେ କେତେ ନାଇଁ କେତେ କଥା ଥାଏ, ଦୁଃଖ ଥାଏ- ଦୁଃଖୀ କରିଦିଏ । ଯନ୍ତ୍ରଣା ଥାଏ । କଷ୍ଟ ଦିଏ । ଅଭାବ ଥାଏ, ଆତଙ୍କ ଥାଏ, ଲୁହ ଥାଏ, କୋହ ଥାଏ... ଛଟପଟ କରିଦିଏ ପ୍ରାଣକୁ । ଏଇ ଜୀବନରେ ସୁଖ ବି ଥାଏ- ଆନନ୍ଦ ଦିଏ । ହସ ଥାଏ, ଆଗ୍ରହ ଥାଏ, ପ୍ରେମ ଥାଏ, ପୁଲକ ଥାଏ । ପ୍ରାଣ କେତେ ଆହ୍ଲାଦିତ ହୁଏ ! ଜୀବନକୁ ଜୀଇଁବା ତ କଳାଟିଏ । ପ୍ରାଣବାନ୍ ଜୀବନ ଜୀଇଁବା ଏକ ସୂକ୍ଷ୍ମ କଳା । ଜୀଇଁ ଜାଣିଲେ ଜୀବନର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟକୁ ପାଇହୁଏ, ପ୍ରାଣଭରି ଅନୁଭବ କରିହୁଏ । 'ଜୀବନ' ଶୀର୍ଷକ କବିତାରେ କବି ଲେଖିଛନ୍ତି-

ଏବେ ମୋର ପ୍ରସ୍ତୁତି ସମାପ୍ତ
ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଲୁହରେ ମୁଁ ଧୋଇ ଦେଇଛି
ମୋର ହାତୀଦାନ୍ତର ଝରକଲମ
ମୋର ତାରକସି କାମର ବିନିଯୋଗ
ଶ୍ୱେତ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସରେ
ମୁଁ ଫୁଟାଇ ଦେଇଛି
ଯେତେ ପାରି ସେତେ ନାନା ରଂଗର ଫୁଲ ।

କବି ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ରଥଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ ସହିତ ଯେଉଁମାନେ ପରିଚିତ ସେମାନେ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣନ୍ତି ସେ ଥିଲେ କେତେ ଦୁଃଖୀ ମଣିଷ ! କେତେ ବୋଲି ଥିଲେ ଶୋକ ସନ୍ତପ୍ତ ! ଲୁହକୁ ପାନକରି ସେ ହସୁଥିଲେ । ଲୁହବତୁରା ଅକ୍ଷରରେ ଅରୁଣର ଉଦ୍‌ଭାସ ସୃଜୁଥିଲେ । ମଣିଷଙ୍କ ଗହଣରେ ସେ ମଣିଷ ଥିଲେ; ଅଥଚ ମଣିଷର ସ୍ୱାଭାବିକ ଅଧାଗଢ଼/ଅସ୍ଥିରତା ତାଙ୍କୁ ବିବ୍ରତ କରିପାରିନଥିଲା । ସେ ପଦ୍ମପତ୍ର ଭଳି ଥିଲେ । ପାଣି ବିନା ପଦ୍ମପତ୍ର ରହିପାରେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ପାଣିରେ ଥାଇ ସୁଦ୍ଧା ଗୋଟାପଣେ ବୁଡ଼ି ରହେ ନାହିଁ । ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ଥିଲେ ସଂସାରୀ; ଅଥଚ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । ତାଙ୍କର ତମାମ୍ ଜୀବନ ଜୀବନ-ଜିଜ୍ଞାସାରେ ବିତିଛି । ଜୀବନ ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ଉପଲବ୍ଧିକୁ ସେ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ କବିତାୟିତ କରିଛନ୍ତି ।

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ଏଇ ମାଟିର ସଂସାରକୁ ଆସିଥିଲେ ବୋଧହୁଏ ଦୁଃଖ ସାଉଁଟିବା ପାଇଁ । ଆସିଥିଲେ ସମ୍ଭବତଃ ଦୁଃଖର ଦୁଃଖପଣକୁ ଚିହ୍ନାଇ ଦେବାକୁ । କାରଣ କେଉଁ ଦୁଃଖ ଭାଙ୍ଗିଦେଇପାରିନି କବିଙ୍କ ସୁକୁମାର ଶିଳ୍ପୀପ୍ରାଣକୁ । ପିତା ଚାହେଁ ସେ ବୁହାହୋଇ ଯିବ ପୁତ୍ରର କାନ୍ଧରେ । କିନ୍ତୁ ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ବିଡ଼ମ୍ବିତ । ବୃଦ୍ଧ କାନ୍ଧରେ ତାଙ୍କୁ ବୋହିବାକୁ ପଡ଼ିଛି ପୁତ୍ରମାନଙ୍କ ଅନ୍ତିମ ଯାତ୍ରା । ସାଧାରଣ ବାପା ବା ସାଧାରଣ ମଣିଷ ସାଧାରଣତଃ ଏଥିରେ ଟଳି ପଡ଼ିଯିବା କଥା, କଲମ ଭାଙ୍ଗିଯିବା କଥା । କିନ୍ତୁ ସମ୍ଭବତଃ ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ଆସିଥିଲେ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ କବିତା ଲେଖିବାକୁ । ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଥିଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜୀବନ୍ତ କବିତା ରଚନାରେ । କବିତା ଲେଖିବା ତାଙ୍କ ସକାଶେ ସୌଖିନ ନଥିଲା; ଥିଲା ଆତ୍ମାର ଆହ୍ୱାନ । ତେଣୁ ନିଜ ପରିବେଷ୍ଟନୀର କିମ୍ବା ସଦା ଜାଗରୁକ । ସଂସାରୀ ମଣିଷ ଅଥଚ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଓ ସାରସ୍ୱତ ପୁରୁଷ ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ରଥଙ୍କ ପାଇଁ କବିତା ତ ବାଧିଲା ପ୍ରାଣର ଅନୂଢ଼ା କିଶୋରୀ ।

ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ
ଜ୍ୟୋତିବିହାର-୭୬୮୦୧୯
ମୋ.-୯୩୪୮୭୨୪୬୭୫

✦✦✦